

40 din., četrt leta za din., mesečno . . .
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravišтво sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

RAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravišтво je v Mariboru.
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

27. števil.

Maribor, dne 8. marca 1924.

Letnik XVI.

Nevarnosti Balkana.

Par let se že napoveduje na Balkanu nevarna in krvava spomlad. To se dela s posebnim namenom v vladnih krogih in v srbski javnosti to tudi vedno odmeva, ker ima vsaka pomlad že tradicionalno razpoloženje za razne nevarnosti, pohode in avanture. Začetkom maja je na primer Jurjev dan, ki se praznuje ob streljanju «luti rakiji» itd. v spominu na nekdanje hajduške pohode. — «Djurđev danak» — hajduški ustanak — Jurjev dan — hajduško vstajenje.

Ko sneg skopni, ko planine oživijo, gozdovi ozele, se je vedno začelo tudi hajdukovanje in spomin na to je še danes tako svež, da v Srbiji ne vidijo pravega ozadja vladnih napovedi vsakoletne krvave pomladi. Pašičeva vlada s siabo tretjino parlamenta je v veliki nevarnosti za svoj obstoj in ravno pred spomladjo se ji vedno posreči, da z alarmantnimi vestmi prepriča srbsko javnost, kako potreben je njen obstoj in kako porazen bi bil njen padec za državo.

Srbi čitajo, kaj se vse pripravlja na spomlad od strani makedonskih komitov, Bolgarov in drugih notranjih in zunanjih sovražnikov, ter si mislijo, da bo že nekaj na tem, ker je pomlad že od nekdanj običajni hajduški čas in je radi tega še boljše, če Pašič ostane, pa naj s svojo družbo še toliko pleni narod in državo.

Nikola, Rade, Lazica, Velizar itd. «plačkajo» državo, pa je le boljše, če to oni store, kot pa če bi to začeli vodje bolgarskih in makedonskih komitov. O bolgarskih, arnavtskih in drugih sovražnih pripravah pišejo že tedne in tedne beograjski listi, sedaj pa imamo izjave o vojni nevarnosti na Balkanu iz samega vladnega kroga.

Tu je najprej poslanik v Parizu znani Spalajkovič, ki daje senzacionalne izjave pariškim listom ter zatrjuje, da postaja položaj na Balkanu obupen. Bolgari pripravljajo opasne projekte, ki bi mogli prihodnji spomlad izzvati krvav konflikt. Ohrabrena s tem, da je na Angleškem prišlo na vlado nekaj bolgarofil. osebnosti, vrši sofijska vlada velike priprave za spomlad ter koncentriira svoje sile na naši meji. Pred kratkim je v kraljevem dvorec Vrana pri Sofiji svet narodne obrane pod predsedstvom kralja Borisa določil cel program za politično in vojaško akcijo. Te seje se je udeležil tudi Todor Aleksandrov. Nekoliko dni pozneje je bil v Varni sestank bolgarskih in turških delegatov za istočasno akcijo na raznih točkah naše meje. Na Dunaju se je sestal Protegerov, šef bolgarskih komitašev v Albaniji, z odposlanci Probujajočih se Madžarov in z Bajram Džuro, vodjo arbanaskih četašev. Vsi ti sestanki so imeli namen, določiti skupno akcijo proti naši državi. Ni dvoma, da stoji na čelu vsemu pokretu makedonski komitet v Sofiji s tajno podporo bolgarske vlade. Za bazo operacij je določena dolina reke Strumice. Koncentracijske točke so: Čustendil za akcijo v smeri proti Krivi Palanki in Kumanovem, Džumaja za napad proti Štipu in Petriču za nastop proti Strumici, Negotinu in Gjevčelijji. Provijant, materijal, orožje in municija so že nagomiljeni v teh koncentracijskih točkah. Razna bolgarska udruženja so stavila na razpolago ogromne svote denarja. Napadaleci upajo, da bodo s terorjem uničili odpor makedonskega prebivalstva. — Končno Spalajkovič še zatrjuje, da je srbska (!) armada dobro pripravljena proti vsem sovražnim napadom. Ta izjava SHS poslanika je izzvala v prvi vrsti protizjave bolgarske diplomacije, ki zavrača vse vesti o bolgarskih nakanah proti Jugoslaviji kot neresnične, — in končno se je oglasil tudi naš zunanji minister dr. Ninčič, ki oblažuje Spalajkovičeve krvave napovedi ter zatrjuje našo miroljubnost. Izjavam naše vlade mnogo manjka v pogledu resnosti in stvarnosti. Makedonsko vprašanje in svet, ki se z njim bavi, se na primer takole obravnava: V Angliji so razna društva in komiteta, v kojih sedijo brezposelni in neodgovorni ljudje, ki pa sliko po raznih stvarih, da imajo nekaj zanimanja in posla. Po svojem govorjenju in pisanju ti ljudje podpihujejo makedonske komite. —

Ob takih in podobnih izjavah beograjske vlade, je Bolgariji seveda lahko, zavračati trditve kakega Spalajkoviča, postaviti se pred svetom v dobro luč ter končno tudi prikriti, če ima res kaj osnovanega proti Jugoslaviji. V kolikor so beograjske izjave neresne in preteče, v toliko so sofijske stvarne in mirne. Bolgari, ki so se po Spalajkoviču oglašili v pariških listih, zatrjujejo najprej, kako se Bolgarija zaveda vseh dolžnosti po mirovnih pogodbah, potem opisujejo, koliko stroškov in skrbi ima bolgarska vlada z makedonsko emigracijo ter izražuje željo, da bi sosedne in druge države verjele bolgarski vladi. Bolgarski dopisnik «Tempa» še posebej povdarja, da velja to zlasti za Jugoslavijo, v čije interese je, da se vpostavi mir v njeni notranjosti in sporazumno z Bolgarijo omogoči zadovoljiv modus vivendi da bi mogli bolgarski elementi iz Makedonije, osobito oni, ki so se odrekli vsaki avanturi, mirno živeti v svoji domovini. Na ta način se balkanska atmosfera razčisti,

odstranjeni bodo največji oblaki in lahko nastopi doba zaupanja in sodelovanja.

Svet tedaj primerja sofijske in beograjske izjave in če pade slaba luč na nas, se imamo zahvaliti samo Spalajkoviču in Ninčiču ter celemu sedanjemu režimu, ki si iz znanih namenov često izmišlja razne nevarnosti ali pa tudi vse, kar bi res bilo na stvari, napačno in neresno predstavlja. Naši državi škoduje Spalajkovič, ki podrobno opisuje razne komitske sestanke in namene, a ne nudi zatoh nobenih dokazov, škoduje nam minister dr. Ninčič, ki meče svetovne politike v nekaj klub brezposelnih in neodgovornih, in škoduje nam sedanjemu režimu, ki v skrbeh za svoj obstoj mobilizira cele čete hiobskih poročevalcev in vmes tudi vse polno špijonov in denuncijantov. Režim te škode za državo seveda ne vidi, ker je docela zaslepljen v politiki izkoriščevanja in hegemonije. Gotovo je za nas, da se bo balkanska atmosfera razčistila, kakor hitro pade sedanjemu režimu v naši državi ter Pašičevo vlado zamenja vlada sporazuma in čistih rok.

Politični položaj.

Pogajanja z Italijo kljub lepim izjavam vlade ne napredujejo ter je nastopil zastoj vsled zelo pretiranih in nesprejemljivih zahtev, ki so principijelne važnosti. So to pred vsem sledeče italijanske zahteve: Italijani zahtevajo glede plaširanja svojega kapitala v naši državi potom delniških družb in potom sličnih ustanov popolno svobodo, popolnoma iste pravice, kakor jih imajo naši državljani. Dalje zahtevajo popolno prostost glede naseljevanja italijanskih državljanov v naši državi. Ta zahteva je zelo težka, ker bi se v tem slučaju priselili k nam Italijani, ko že domačini nimajo dela. To bi seveda značilo popolno uničenje domačega delavstva. Težke so tudi zahteve Italijanov glede izvoza industrijskih predmetov v našo državo in glede uvoza sirovin iz naše države v Italijo. Če bi se sprejele italijanske zahteve, kar se bo brez dvoma zgodilo, bo to pomenilo občuten udarec industriji in trgovini, pa tudi konsumentom, ker bi se s prostim izvozom sirovin iz naše države, kakor zahtevajo Italijani, brez dvoma podražile vse potrebščine. Glede industrije bi v slučaju samo delnega sprejetja italijanskih zahtev zelo trpela kemična, manufakturna in deloma usnjerska industrija. Vsa ta vprašanja so velike, dalekosežne principijelne važnosti, kajti trgovinska pogodba z Italijo bo prva po vojni definitivno sklenjena pogodba te vrste med našo in kako tujo državo in bo torej položila temelje naši splošni gospodarski in trgovski politiki. Vsako sprejetje pretiranih italijanskih zahtev bo naraven prejšnji za predstoječo pogodbo z drugimi državami. Gotovo je, da se tudi Čehoslovaška kot dobra naša zaveznica, slovanski bratski narod, ne bo zadovoljevala z manjšimi koncesijami, kot jih bodo dobili Italijani. Kjer pa sta dva prijatelja, jih v takih slučajih pride še več in naša država bi bila izročena na milost in nemilost v eksploatacijo takih prijateljev.

Zakon o odkupu južnih železnic. Prometni in zunanji minister sta končno le predložila projekt zakona o odkupu južnih železnic z ozirom na dne 29. marca 1923 sklenjeno konvencijo o administrativni in tehnični reorganizaciji prog društva južne železnice. V tem zakonskem projektu se zahteva od parlamenta potreben kredit, da se z ozirom na člen 320 trianonske mirovne pogodbe odkupijo na teritoriju kraljevine SHS se nahajajoče proge, kakor tudi privatno premoženje, nepremičnine in humanitarni fond, ki so bili last južne železnice. V pismu, ki je priklopljeno temu zakonskemu projektu, obrazložujeta ministra svoj zakonski projekt s potrebo organizacije čimprejšnjega prometa v skladu s prometom na drugih železnicah, da je popolen prehod južnih železnic potreben radi zabranjevanja štrajkov.

Da svetli.

Rusija Jugoslaviji in Češki. Glasilo ruske sovjetske vlade «Izvestija» v Moskvi se bavi v uvodnem članku z dejstvom, da Čehoslovaška in Jugoslavija še nista priznali sovjetske vlade. Uvodnik primerja najprej razsežnost in število prebivalstva kakor tudi naravno bogastvo sovjetskih republik na eni in Čehoslovaške in Jugoslavije na drugi strani ter zaključuje, da sovjetske republike presegajo po svojem pomenu obe imenovani državi. Pomen sovjetskih republik pa bo od dne do dne raste in nič več daleč oni dan, ko bodo sovjetske republike z vso silo govorile pri načelnih mednarodnih vprašanjih. Sovjetske republike ne nasprotujejo prijateljstvu napram novim državam, kakor sta Čehoslovaška in Jugoslavija. Dokler obstoja načelo samoodločbe narodov, so jima simpatije sovjetskih republik že v naprej zagotovljene. V ostalem pa so — nadaljuje uvodnik — besede o priznanju sovjetske republike več ali manj besedna igra. Ruske države so spremenile samo vlado, tako, da nastane vprašanje ali je sploh potrebno, da ta-

ko državo, ki je svojo vlado spremenila z revolucijo, druge države priznajo in ali pravno stanje ni ostalo neizpremenjeno. Preokret se je izvršil poleg tega z gotovimi izjemami v medsebojnem sporazumu. Danes so razmere v sovjetskih republikah tako urejene, da je računati s skorajšnjim vstopom Rusije v mednarodni koncert. Ko se bodo stvari obrnile nam v prid, bodo iskale države našega priznanja in obžalovale, da so svoječasno zamudile ugodne trenutke. Vsled tega naj si Čehoslovaška in Jugoslavija premislita, dokler ni prepozno.

Pred volitvami v Italiji. V celi Italiji je bilo za bodoče volitve vloženi 138 kandidatnih list s 1554 kandidati. Mandatov je na razpolago 535. Od tega pripade stranki, ki bo dobila relativno večino glasov, najmanj pa 25 odst. vseh oddanih glasov, dve tretjini, t. j. 356 poslancev, ostale dobe druge, na volilni tekmi udeležene stranke. Da dobe večino fašisti, velja že danes kot gotovo dejstvo in se za večinske mandate sploh nobena druga stranka ne poteguje. — Za svojega glavnega tekmeca smatrajo fašisti populare, kar je zlasti razvidno iz dejstva, da se jim je zdelo potrebno, naperiti proti njim najtežje orožje. V svoji zadnji seji je namreč vodstvo fašistovske stranke sklenilo, da bo ob volitvah najodločnejše nastopilo proti »prevratnim strankam« ter je kot tako imenoma označilo tudi popolarsko stranko. Fašisti se torej poslužujejo proti opoziciji prav tistega skrhanega orožja, kakor vse vladne stranke: da jo proglašajo za protidržno. Popolarska glasla kvitirajo ta udarec s primerno odločnostjo in opozarjajo na to, kako jih je Mussolini vabil k sodelovanju.

Grški parlament in republikanci. Zbornica je odklonila predlog republikancev za takšjnjo odstavitev dinastije. Vladni predlog, da naj se za določitev bodoče vladne oblike vpraša ljudstvo, je bil sprejet. Nekateri republikanski poslanci so zato odložili svoje mandate. Pri prihodnji seji je pa vseh 100 republikanskih poslancev zapustilo dvorano ter zagnozilo vladi, naj ne pozabi, da nosi vso odgovornost za nevarnosti, ki grozijo vsled odlašanja proklamacije republike. Republikanci so tudi z Venizelosom zelo nezadovoljni.

Amnestija v Bolgariji. Bolgarski ministrski svet je sklenil amnestirati politične zločince, ki so se udeleževali v poslednjih revolucijah proti sedanjemu režimu. Amnestirani so tudi emigranti razven 30 oseb, katerih imena bo bolgarska vlada naknadno objavila.

Reforme v Angliji. Zbornica je sprejela predlog, da imajo vse žene od 21. leta dalje volivno pravico v samoupravni zastopstva. — Poslej voli vsaka žena, ki je dopolnila 21. leto, pod enakimi pogoji, kakor moški. Dosedanji volivni zakon je žensko volivno pravico zelo omejeval in so smele voliti le ženske, stare nad 30 let. Ženske bodo poslej tvorile na Angleškem znatno močnejši del volivcev (12.400.000 proti 10.500.000). Značilno je, da so za razširjenje ženske volivne pravice složno glasovali člani delavske stranke in konservativci, dočim so liberalci glasovali proti. — Stavljeno je tudi predlog za odpravo smrtnih kazni ter bodo izvršene še druge razne spremembe v pravosodstvu.

Angleško posojilo Rusiji. Rusija že dolgo išče zunanje posojilo in sedaj, ko je stopila Anglija z njo v stike, izgleda, da bo imela tudi uspeh. Pred par dnevi je razširil londonski «Reuter» vest, ki je očitno izšla v sporazumu z vlado. «Reuter» pravi, da je sedanja angleška vlada v načelu pripravljena ponuditi Rusiji potrebno posojilo. V tozadevna konkretna pogajanja bo stopila takoj, čim bo dosežen med Anglijo in Rusijo sporazum v še odprtih vprašanjih.

Boletke.

Kako se gradi državo. Največja vrlina vidovdanske ustave je razdelitev države na oblasti. Taisti, ki se je drznil koj začetkom pritizirati parcelacijo, je bil takoj proglašen za protidržavni element. Sedaj je deloma že izvršena razdelitev. Osobito v Vojvodini in tudi po nekaterih drugih krajih so bile največje neprilike radi središč oblasti. Sedaj najbolj forsirajo oblast na Hrvatskem. V krajiško-primorski oblasti je bila velika borba: bo-li središče oblasti Karlovec, ali Sušak. Leta so minila in vsakdo bi pač pričakoval, da so v tem času pač vse pripravili, kar je potrebno za sedež oblasti. A kakor hitro je bil imenovan veliki župan in je začela oblast funkcionirati, so ugotovili, da v Karlovcu ni prostora niti za pisarno velikega župana, kaj se le za ostale urade in za stanovanja uradništva. Ko so enkrat ugotovili to dejstvo, pa so kar preko noči odločili, da se prenese sedež oblasti iz Karlovca v Ogulin. Kakor z rav nokaer omenjeno oblastjo, je z vsemi in sedaj si pač lahko predstavljamo, kako uspešno delujejo oblasti.

Deficit pri velikih županjih. Kako velik nered pri naša v SHS zakonodajo slaba administracija, nam dokazuje parcelacija dežel na oblasti. O tem je izšlo že toliko zakonov, odredb in naredb, da se niti sama vrhovna uprava več ne spozna. Po vidovdanski ustavi se je SHS razdelila na 33 oblasti, katerim bi naravno

morali načelovati 33 velikih županov. Toda država se poslužuje za računanje posebne matematike, ker imamo za 33 oblasti kar 46 velikih županov, torej 13 preveč. Ta suficit je nastal z zakonom, važečim že pred sprejetjem ustave, ker je določil na Hrvaškem 8, v Vojvodini pa 5 velikih županov. Po parcelaciji so bili v teh županijah zopet imenovani novi veliki župani in sedaj ima Hrvatska in Vojvodina za vsako oblast velikega župana v duplikatu. Trinajst velikih županov ne dela sedaj družega, kakor da vlečejo plačo ter čakajo, da najde uprava zanje mesta.

Dnevne novice.

Zadržane železničarske plače. Že v petek se je zvedelo, da uslužbenci železnice, ki spadajo pod območje bivšega ljubljanskega inšpektorata, na prvega ne dobijo plače. Ta brezvestna in sramotna igra z železničarji se je na razne načine tolmčila, v glavnem je pa prevladalo mnenje, da pripravlja vlada večje redukcije in da radi tega vsem tako dolgo ustavlja plače, dokler redukcija ni izvedena. Od akcijskega odbora so se poslale v Beograd protestne brzojavke in od Jugoslov. kluba sta bila dr. Hohnjec in Sušnik pri generalnem direktorju drž. železnice bliču in sta mu javila svojo pritožbo glede obustave plač državnim železničarjem v Sloveniji. Generalni direktor jim je odgovoril, da o kakih obustavitvi plač ne more biti govora. Da se je zakasnilo nakazilo plač, je bil vzrok v tem, ker je bilo treba prevzeti državne nameščence (?). Ker se tiče južne železnice in dejstva, da uslužbenci južne železnice niso dobili nobenega predujma, kakor so ga dobili drugi državni uslužbenci, je na protest obeh poslancev generalni direktor izjavil, da se bo to takoj zgodilo, kadar bo sprejet zakon o južni železnici, ki se že itak nahaja pred narodno skupščino. Povodom prve zadeve pa so bile z ozirom na protest obeh poslancev takoj dane potrebne inštrukcije.

Zakaj se je podpržala južna železnica. Minister je zakonskemu predlogu o odkupu južnih železnic priložil posebno utemeljevanje, kjer trdi, da so se železnice prevzele v prvi vrsti radi tega, da se onemogočijo štrajki. S tem se je beograjska vlada pokazala v celi svoji reakciji. Njej se zdijo štrajki kot nekaka zabava ali pa nagajivost, ki si jo delavstvo včasih privoščiti. Prej je velik ministrski odlič napovedoval, da se izvrši podpržavljenje zlasti radi tega, da bodo uslužbenci deležni vseh dobrot državne službe. O teh dobrotah ni ne duha in ne sluha. Železniško osebje je še na slabšem kot drugi državni uslužbenci. Za vsako malenkost, ki jo zaprosijo, morajo vlagati po 25 dinarjev novo določenih taks, plačo dobivajo, če je na prvega nedelja ali praznik, šele drugega in tretjega in ne več zadnjega kot poprej in tudi predujemov še vedno niso dobili. Vlada pravi, da odkup železnic še ni zakonjen, iz dohodkov železnic pa tudi noče dati potrebne svote. Sedaj pa le vlada jasno razloži, da je južno železnico radi tega prevzela, da sestradano in ogolufano osebje ne sme protestirati.

Radikalne kombinacije in strašila. Ker je sestava in akcija opozicijskega bloka že skoraj gotova stvar, je zmeda v radikalnih vrstah vedno večja. Minister dr. Peleš je bil zopet poslan v Zagreb, da bi poskušal nekaj hrvatske inteligence pridobiti proti bloku in proti Radiču. Ker je pa Peleš to že tolikokrat brez vsakega uspeha poskusil, se bavi vlada še z drugimi načrti. Na Pribečevićevo skupino v demokratski stranki še vedno računa ter napoveduje povrh še diktaturo, o kateri se pa noče jasno izraziti. Veliko se govori tudi o veliki zunanji nevarnosti. Napoveduje se celo skupna demarša Jugoslavije, Rumunije in Grčije v Sofiji.

Stoletnica slovanskega muzikalnega genija. V nedeljo, 2. marca se je navršilo 100 let, ko se je rodil oče češke glasbe, slavni komponist Bedrih Smetana. Njegova dela se danes slave po celim svetu ter so silno mnogo pripomogla k popularnosti češke glasbe in sploh češkega naroda. Proslava stoletnice tega glasbenega velikana se je vršila na Češkem po vseh mestih najslavnije. — Življenje Bedriha Smetane je bilo dokaj tragično. Dolgo časa ga v njegovi domovini niso upoštevali, kot je zaslužil in kakor skoro vsi veliki umetniki, se je moral tudi on najprej proslaviti v tujini, da so ga začeli doma spoznavati in slaviti. Ko je postal v svoji domovini popularen, ga je začela preganjati nesreča. Obolel je na živcih ter oglušil. Vendar je vključ bolezni še nadalje delal in skomponiral nekatera najboljša dela. Umri je Smetana 12. marca 1884.

Diplomacija držav SHS. Naša diplomacija si ne pridobiva samo lavoriv v politiki z raznimi »uspeli« kot so Reka, Zombolj, Zader itd., ampak si pridobiva nad vse žalostno mesto v družbi SHS aferasev. V Pragi je prišla na svetlo afeta, ki je precej podobna znani Gljušičevi platinski aferi. V našem generalnem konzulatu v Pragi je služil kot provizorični uradnik bosanski diajak Andrija Lukinič. Živel je rad kot velik kavalir in za ljubice si je izbiral najdražje dame. Iz početka je delal dolgove, predstavljajoč se kot konzul ali novi poslanec države SHS, ki namerava v kratkem prevzeti psole Ljube Nešiča. Našel je dovolj lahkovernih kalinov, ki so mu na njegove laži posojevali denar. — Nazadnje je pa tudi teh zmanjkalo in Lukinič je začel misliti, kako bi na lahek način prišel do denarja. Prišel je na originalno idejo. Ukradel je čekovno knjižnico našega konzulata, glasečo se na Praško kreditno banko. Izpolnil je en ček na 110 tisoč čehoslovaških kron ter ponaredil podpis generalnega konzula. S tem čekom je dvignil pri imenovani banki naznačeno svoto, plačal nekaj dolgov ter živel mirno dalje vedoč, da konzulat ne bo tako kmalu odkril tatvine. In res, odkritje se je zelo zavleklo. Tatvina je prišla še le na dan pri obračunu

Kreditne banke z našim železniškim ministrstvom, katerega denar je bil dvignjen. Banka je trdila, da je že ves naloženi denar izčrpan, po računih našega ministrstva pa je manjkalo 110 tisoč čeških kron, ki so bile ravno ukradene. Banka se je nazadnje uverila, da je izplačala na ponarejeni ček. Ker so v konzulatu najprej izvedeli o tatvini, je prišlo to vse do ušes Lukiniča, ki je pravočasno pobegnil neznanokam. Sedaj se pa pravda banka z našim ministrstvom za omenjeno ukradeno svoto od katere ponuja banka 50 odstot., dočim zahteva ministrstvo povrnitev vsega denarja.

Staroturški minister v Pašičevi službi. Glasilo Jugosl. musl. organ. »Pravda« v Sarajevu razkriva, kako radikali podpirajo bivšega staroturškega ministra Ali Ruždi Kapiča, ki je pribežal iz Turčije v Bosno. Kapič je kot sultanov minister pravde obsodil Mustafa Kemal pašo na smrt, to se mu je pa vrnilo, ko je Kemal paša sultana odstranil ter uredil novo Turčijo. Bivši minister Kapič je še pravočasno smrti utekel v Bosno in tu je takoj stopil v službo radikalov. Dobil je za sebe in svojega tajnika prsto vožnjo po železnicah in sedaj se čita po beograjskih listih, da je imenovan za — muftija. — Sedaj je začel naenkrat po Bosni in Hercegovini pobirati podpise zlasti od hodž. Od sicer pravi, da rabi te podpise za prošnjo za amnestijo na angorsko vlado, v resnici bo pa najbrž rabil te podpise zlasti od turških duhovnikov, da jih izrazi kot odobravanje vladnega imenovanja muftijem.

Omalovaževanje meščanskih šol. Na naredbo o razvrščanju državnih nameščencev iz železničarjev po novem zakonu je določeno, da pridejo vsi absolventi meščanskih šol v I. kategorijo poduradnikov tako, da so 4 razredi meščanskih šol enakovredni 2 razredoma gimnazije ali realke, dočim je že pokrajinski šolski svet podal pismeno izjavo, da so 4 razredne meščanske šole enakovredne 4 razredom gimnazije ali realke, kar je tudi samo ob sebi umevno. Po tej krivični uredbi so sedaj vsi uslužbenci potisnjeni za eno kategorijo nazaj, ker bi sicer absolventi 4 razredne meščanske šole morali priti v III. uradniško kategorijo. Da bode tudi javnost informirana, kaj so pravzaprav v Srbiji te visoke narodne šole (meščanske) kakor je omenjeno v Uradnem listu naj služi sledeče: V Srbiji meščanskih šol v našem smislu (torej take, kakršne ima Slovenija) sploh ne poznajo. V Srbiji je šolska obveznost samo 4 leta in to od 8. do 12. življenskega leta, ter imajo samo 4 razredno ljudsko šolo, dočim je pri nas v Sloveniji šolska obveznost 8 let, ter imamo 6—8 razredne ljudske šole z nadaljnimi oddelki. V večjih mestih Srbije imajo tudi 8 razredno ljudsko šolo (in ta je visoka narodna ali gradjanska šola), katerih višje štiri razrede pa obiskujejo učenci prostovoljno; a ta šola se ne sme in ne more na noben način primerjati z našo meščansko šolo. Na ta način bi bile potem pri nas meščanske šole popolnoma brezpomembne, ker bi bil vsak absolvent 8 razredne, ozir. 4 razredne ljudske šole z oddelki, ki ustrezajo 8 razredni ljudski šoli ker je učna snov povsod enaka, enak absolventu višje narodne šole v Srbiji. To bi pomenilo smrtni udarec za naše meščanske šole, na katere smo bili vedno dokaj ponosni. Ta uredba je sicer že izšla v Uradnem listu, ni pa še šla skozi narodno skupščino, ni torej še zakonjena. Rotimo širšo javnost, posebno merodajne šolske oblasti in vse naše narodne poslance, naj zastavijo ves svoj vpliv, da se naše meščanske šole priznajo kot take, to je enake 4 razredom gimnazije ali realke. Ni to važno samo za sedanje uslužbence državnih uprav, ki bi bili hudo prizadeti, je pa še važnejše za bodoči naraščaj in tudi za narodni slovenski ponos. Pod nobenim pogojem ne smejo naši poslanci dopustiti, da bi se naše meščanske šole tako ponižale, da bi bile enake srbskim ljudskim (gradjanskim) šolam.

IV. ljubljanski vzorčni velesajm se bo letos vršil v dnevih od 15. do 25. avgusta. Priprave za to velevažno narodno-gospodarsko prireditve so s strani uprave velesajma še intenzivnejše in slone še na širši podlagi kakor prejšnja leta. Dolej zbrane bogate izkušnje se bodo uporabljale zato, da bo letošnji velesajm še sijajnejše uspel kot dosedanj. Ljubljanski velesajm si je s svojimi dosedanjimi prireditvami pridobil tako pri razstavljalcih kakor pri kupcih zaupanje in renome. Prvi kot drugi vedo, da zamorejo računati s pozitivnimi uspehi. Navzlic težki denarni krizi, katera ni lokalna, ampak splošen evropski pojav, je zanimanje za velesajm zelo živo. Visoko število prijav je sprejel urad velesajma že do sedaj. Te dni pa je uprava razposlala na naslove svojih starih razstavljalcev oficijelne prijavitne tiskovine v izpolnitev. Te tiskovine so prejeli tudi vsi tisti, ki so se že prijavili in kateri se tem potom naprošajo, da navzlic svoji prijavi pošljejo izpolnjen dostavljeni jim prijavitni formular. Kdorkoli teh tiskovin pomotoma ni prejel in pa vsi oni, ki žele na letošnjem velesajmu kot razstavljalci sodelovati, naj se obrnejo na urad ljubljanskega velesajma, telefon interurban št. 140, ki jim bo tiskovine takoj poslal ter jim dragevolje postregel z vsemi željenimi pojasnili.

Ekshumacija žrtve Čarugine «discipline». Sodna preiskava proti Čarugi in njegovim pomagačem je končana ter sedaj preostaja še samo ekshumiranje onih roparjev, katere je dal Čaruga radi kršitve discipline ustreliti. Tej preiskavi bo prisostvoval sam harambaša Čaruga, ker brez njega ne bi mogli najti grobov. Sodnija drži v največji tajnosti čas, kedaj se bo podala komisija na to preiskavo, ker ni izključeno, da ne bi to priliko uporabili prijatelji Čaruge ter ga z oboroženo silo osvobodili. Zato bodo celo okolico zastražili močni oddelki orožnikov. Čaruga že ve, da bo šel s komisijo izkopalvat svoje žrtve; zato vedno nadleguje preiskovalnega sodnika, da naj se odhod pospeši, ker se mu menda toži po njegovih priljubljenih šumah. Zanimivo

je, kaka pisma dobiva Čaruga v ječo. Neko dekletu piše iz Džurdženovca, da se je zaljubila v njega, ko je videla njegovo sliko v časopisu. Spominja se ga še od časa, ko je jahal skozi njeno vas. Takrat, pravi, jo je obsijalo solnce srce, sedaj pa je potemnilo, odkar je on v ječi. »Vedela sem«, piše, »da nisi kakšen navaden človek, če te gledam na sliki izgledaš kakor dvanajsti član sodnega stola, kakor kak advokat.« Podobnih pism dobiva Čaruga več od različnih devojk, ki jih sploh ne pozna.

«Čarugin brat». V vasi Piškarovci se je doigral te dni čuden slučaj. Marijan Vidaković in njegov sin Joško sta bila dne 26. m. m. na sodišču v Djakovu. Oče ter sin sta se namreč svojčas obdelovala s sekirami in sodišče ju je poklicalo radi tega na odgovor. Ko sta opravila svoj posel na sodišču, sta se vrnila nazaj v Piškarovce in krenila tamkaj v gostilno. V gostilni je bil med drugimi gosti tudi neki Peter Bogdanović, ki je presedel pred kratkem cele tri mesece v preiskovalnem zaporu v Osijeku. Dolžili so ga, da je svojčas spremljal tolovaja Čaruga na razbojniških pohodih in ga skrival v svoji hiši, kadar se je mudil Čaruga v Piškarovcih. Ta Peter je še danes ponosen na znanstvo s Čarugom in se sam navdušeno imenuje brat Čarugin. V gostilni sta sedela skupaj Čarugin brat Peter in Joško Vidaković in pila. Nista še bila prav pijana, pač pa tako navdušeno okajena in sta se pomenkovala o junaštvih slavnega Čaruge. Med pogovorom pa vstane Peter, se udari na prsa in pravi: »Veš brate, meni bi se pač najboljše zdelo, ako bi me kedo ubil. In glej, dvatisoč dinarjev odštejem takoj onemu, ki me res ubije.« Ta Petrova ponudba je bila po gođu Jošku, vstal je tudi on, se udaril na prsa in rekel: »Očeta ti tvojeja, jaz te bom ubil.« Peter je pristal na to ponudbo in oba sta odšla iz sobe na dvorišče. Peter je še stopil k krušni peči, izvlekel tamkaj lopar in ga dal Jošku naj lopne z loparjem po njem. Joško pa ne bodi len, je ubrisal Petra po glavi, da se je prelomil lopar in nato ga je začel obdelovati z držajem. Ubil bi ga bil do konca, da niso prihiteli gostje iz gostilne na od pomoč in ubranili na pol živega Petra pred gotovo smrtjo. Odnegli so ga vsega krvavega na dom in še ni gotovo, ali bo dobil Joško 2 tisoč dinarjev, ali ne, ker Peter še ni umrl.

Zopet nova železniška nesreča. Dne 29. februarja se je pripetila velika nesreča na železniški progi Subotica-Vinkovci na postaji Sebešič. Tovorni vlak je oddvojil na postaji šest vagonov, ne da bi to postajno osebje opazilo, nato pa je vozil dalje v Subotico. Za njim je privozil brzovlak, ki je na znamenje, da je prehod čez postajo prost, zavozil z vso silo v tovrne vagonne, stoječe na istem tiru. Vrgel jih je s tračnic ter so se popolnoma razbili. Pri brzovlaku se je poškodoval poštni vagon ter je ranjen strojevodja, od potnikov pa ni nihče poškodovan. Preiskava je ugotovila, da je nesrečo zakrivil službujoči uradnik Bela Poljaković.

Kmalu ne bomo imeli več vagonov. Mi smo gotovo edina država na svetu, kjer se zadnji čas dogodijo vsak teden po najmanj dve veliki železniški nesreči. Pri tej priliki se razbije ter zdrobi kar na desetine vagonov. Tako se je pripetila dne 29. februarja na progi Subotica-Vinkovci železniška nesreča velikega obsega. Predno je tovorni vlak pripeljal na kolodvor v Sebešiču, se je od njega odtrgalo šest vagonov, česar pa ni opazilo železniško osebje. Brzovlak, ki je prišel iz Subotice, se je nato zaletel v teh šest vagonov s polno silo, jih razbil ter vrgel s tira. Pri brzovlaku je bil pokvarjen le vagon za prtjago. — Ako bodo Pašičevi ljubljenci še nekaj mesecev komandirali ministrstvo saobračaja, bomo kmalu brez vagonov. Največja železniška nesreča za našo celo državo je gotovo ministrstvo saobračaja.

Železniške nesreče. Na postaji Doboj v Bosni je skočil s tira osebni vlak. Cloveških žrtve ni, razbilo se je pa par vagonov. — Blizu postaje Toponica v Srbiji so čistili delavci proggo od snega. Nenadoma je pridvela kolkomotiva, v kateri se je vozil kontrolor železniškega ministrstva Trifković ter prevozila gručo delavcev. Trije so bili takoj mrtvi, dva pa težko ranjena. Preostali delavci so hoteli nato strojevodjo in kontrolorja ubiti z lopatami, ker so prehitro vozili in niso dali nikakega varnostnega znaka.

Bela vrana. V mestu Sjenica v Sandžaku so imeli radikali svojo zabavo. Ob tej priliki je govoril eden od višjih radikalnih funkcionarjev slavnostni govor na radikalijo in g. Pašiča. Ob koncu govora so poslušalci klicali: »Živel Pašič!« Med temi pravovernimi radikali pa se je drznil davčni uradnik Svetolik Peravič, Srbzin iz Kruševca, vikniti: »Živel Radič!« Radi tega vika ga je žandarski podpornik aretirale in mu poleg batin še prisodil 20 dni zapore.

Žrtve falsificiranih potnic. V Dalmaciji se je pred nedavnim silno razširila goljufija s potnicami za Ameriko. Ker je bilo prave potne liste težko dobiti, so se nekateri brezvestneži oprijeli ponarejanja istih ter so jih drago prodajali zlasti fantom, ki so hoteli pred vojaščino pobegniti v Ameriko, kjer ima skoro vsak Dalmatince sorodnike. Seveda so amerikanske oblasti take potnike neusmiljeno zavračale in marsikdo je izgubil celo svoje premoženje na ta način, dočim so povzročitelji njegove nesreče bogateh z goljufijo. Ti, ki so se vrnili nazaj v domovino, sleparjev niso upali izdati, boječ se, da ne bi bili sami kaznovani. Nazadnje pa so oblasti le prišle na sled družbi ponarejevalcev in večina teh že sedi pod ključem. Kolovodja njihov je neki Mate Miloš, ki je prodajal potne liste po raznih mestih v Dalmaciji tako previdno, da mu ni policija dolgo časa prišla do živega. Za prodane potnice je izdajal potrdila, podpisana s svojim imenom, potnice pa je naznačil kot različno blago, katerega je interest od njega kupil. Na podlagi teh računov so mu dokazali, da je računil za eno potnico 6000 in še več dinarjev.

Nekaj novic iz južnih krajev. Tekom zadnjih 6 tednov beležijo v severni Dalmaciji in to posebno v zoni od Sibenika do Zadra 84 potresnih sunkov. Med temi je nekaj precej hudih, ki so porušili precej hiš, a človeške žrtve niso zahtevali nobene. — V Zemuna so udrili neznan lopovi v stanovanje bogatega industrijalca Krausa v času, ko je bil z obitelji pri predstavi v kinu. Zlikovci so mu izmaknili iz omare dragocenosti za 153 tisoč dinarjev. Poskušali so vlomiti v železno blagajno, a se jim ni posrečilo. V Črni gori je obkolilo 11 žandarjev kolibo, v kateri sta tičala proslula hajduka Mašan Bulatović in Sava Grujić. Po kratkem puškinem prasketu so orožniki prisilili tolovaja do prostovoljne predaje. Razbojnika so vklepali v verige in ju tirali proti Podgorici. Med potjo pa je hajduk Bulatović kar na enkrat pretrgal verige in pobegnili, akoravno je bil obkoljen od 11 žandarjev. Mesto dveh hajdukov je priglasilo 11 orožnikov v zapor v Podgorico samo enega. — Za Slavonijo redka prikazen. Pred enim letom je po nesreči ubil Jovan Glavaš svojega prijatelja kovača Stefana Balaskovića. Radi uboja se je zagovarjal te dni v Osijeku, kjer so ga obsodili na 2 meseca ječe in 10 tisoč dinarjev globe. Po obsodbi je Glavaš sam izjavil, da bo obdeloval za Balaskovićevo dečo dva orala zemlje, dokler otroci ne dorastjejo. Takoj po uboju je vzel Glavaš prijateljeve otroke k sebi in jih preživlja ter skrbi za nje.

Pretep za obešenčevno vrv. V hosti topčiderskega državnega posestva pri Beogradu so našli delavci obešenčevnega nekega ruskega begunca, ki je šel v smrt vsled bede. Poklicali so policijo, ki je mrliča snela, sami so se pa začeli hudo pretekati in končno tepsti za vrv, s katero se je nesrečni Rus obesil. Obešenčeva vrv se smatra za silen talisman proti vsem nesrečam ter za zdravje in bogastvo. Policija ni mogla pomiriti tekmovalcev za čarodajno vrv, dokler se sami niso sporazumeli ter si vrv razdelili.

Zločin podivjanih žen. V Arangjelovcu v Srbiji so sosedje našli težko ranjenega kmeta Živka Nedića. Imel je po celem telesu strahovite rane od sekire; posebno glava je bila popolnoma razbita, toda živel je še, dasi ni mogel govoriti. Kmetova žena je pripovedovala sosedom, da sta njenega moža napadla njegov brat in prijatelj. Sumljivo pa je bilo, da žena ni hotela odpreti orožnikom, ki so vodili preiskavo, podstrešje. Ko so s silo vdrli na podstrešje, so našli še vso krvavo sekuro, s katero je bil Nedić napaden. Upiranje žene je rodilo sumnjo, da je ona zakrivila zločin. Slednjič je izjavila, da je ona s svojo hčerjo napadla moža s sekuro, ko je ležal v spanju.

Tajinstvena smrt bivšega črnogorskega majorja. — Dne 21. m. m. so pritirali žandarji iz vasi Povija v okoličih Nikšića sedem seljakov, ki so bili usumljeni, da so pomagali raznim odmetnikom. Med temi arretiranci je bil tudi bivši črnogorski major Mijušković. Ko so drugo jutro po aretaciji zopet pregledali zapore, Mijuškovića ni bilo nikjer in nikdo ni znal, kako in kam bi bil izginil. Nekaj dni po tej tajinstveni izginitvi so našli majorja mrtvega na cesti med Nikšićem in Podgorico. Sedaj preiskujejo, kedo bi bil izpuštil majorja iz zapora in kedo ga je ubil.

Snežne ovire. Visok sneg se vedno ovira v nekaterih predelih promet na železnicah in cestah. Proga Zagreb—Susak še vedno ni očiščena; na nekaterih mestih proge leži sneg dva metra visoko. Tudi v Sloveniji je sneg povzročil v prometu zastoj, zlasti na progi Ljubljana—Jesenice. Solnce pa je progo kmalu očiščilo.

Volkovi v Dalmaciji. Mala Krajina spada med najlepše kraje Sinjske Krajine. Obsega osem vasi, ki štejejo 10 tisoč prebivalcev, ki so sami revni seljaki. Mala Krajina ima tudi gore ter planine in ravno po sredi teče reka Cetina. Ta krasni del pa je zelo zapuščen. Ni se brigala zanj ne avstrijska vlada, a še manj pa sedanja. Malokrajinci so čisto navezani na svoje žulje. Zapuščena te krajev je razvidna že iz tega, ker počenši od mosta Panja proti Hrvatu pa do mosta Vukovića v Koljanah ni nikjer mosta preko reke Cetine in sicer na razdaljo 25 km ne. Kmetje se vozijo preko reke v majhnih čolnih in te vožnje so zahtevale bogzna koliko smrtnih žrtev. Največja nadloga za Malo Krajino pa so volkovi. V zadnjih petih letih se je ta zverjad tako razmnožila, da dela pri živini vsako leto mnogo več škode nego pa razne kužne bolezni. Volkov se je toliko zbralo v Mali Krajini, da jih je videti pri belem dnevu, kako se zaganjajo v celih gručah v živino. Pred nekako 8 dnevi je jezdil Dušan Plavša po državni cesti nekoliko od sela Otisić. Srečalo ga je sedem gladnih volkov, ki so navlaili nanj. Ako bi ne bil imel tako brzega konja, bi bil pustil Plavša svoje kosti v cestnem jarku. Ze lansko leto so postali volkovi tako drzni, da so na planini Svilaj navalili na tri možake. K sreči so imeli možje v rokah sekire in v ljuti borbi je eden odseknil volku glavo, nakar je ostala zverjad pobegnila. Pred dvema letoma se je lotil volk v Maljkovcu pred hišnimi vrati hčerke Petra Bilandžića. Ravno tako je obgrizel volk v selu Otisić opoldne otroka. V tej zimi pa so bili ljudje in živina v vedni smrtni nevarnosti pred volkovi. V Mali Krajini je letošnjo zimo več volkov, kakor psov po carigradskih cestah. Oblasti so Malokrajincem pobile pse čuvaje in orožja pa tudi nimajo in z golimi sekirami se tudi hrabri Dalmatincev ne more lotiti krvoločne zverjadi, kakor je ravno volk. Ako se ne bo od strani oblasti nič storilo, da se pobije in prežene to volčjo nadlogo, v Mali Krajini sploh ne bo nikdo več upal izpod krova.

Izseljencem za Kanado. Naše društvo «Navigazione Generale Italiana» v Genovi, katero vzdržuje ekspresne parobrodске zveze z New-Yorkom in glavnimi lukami Južne Amerike, vzpostavlja pričetkom prihodnjega meseca direktne ekspresne zveze s Kanado. Dne

7. marca t. l. odpotuje iz Geneve za Kanado parobrod «Amerika», na katerem so s posebno pažnjo pripravljene prostori za izseljence.

Opozorjamo izseljence za Kanado, kateri žele potovati z našo progo, da jim bo naš urad preskrbel brezplačno kanadsko garancijsko pismo (afidavit).

Natančnejše informacije daje Putnički ured Jadranske banke, Zagreb, Petrinjska ulica 6 in ekspozitura Jadranske banke, podružnice Maribor.

Iz Maribora.

Veliki župan mariborske oblasti dr. Ploj se je vrnil danes iz Pariza na svoje mesto. Danes mu je bilo officijelno predstavljeno uradništvo. Od raznih oddelkov oblasti deluje ter posluje samo veterinarski. Juristi in drugi višji uradniki, ki so prestavljeni k mariborski oblasti, nočejo in ne morejo v Maribor, ker ne dobijo stanovanj. Kakor z mariborsko oblastjo, je tudi z drugimi.

Za kanonika lavantinskega kapiteljna je bil v soboto slovesno inštaliran trboveljski župnik g. Časl.

Proti zlorabi naziva »žrtve.« Kar nas je reduciranih, upokojenih, oškodovanih in zapostavljenih, smo zadovoljni, če javnost na splošno obsodi režim in njegovo postopanje z nami in ker ne prosimo, da bi se krivice nadposamezniki opisovale, imamo pač pravico, odločno protestirati, če se skušajo javnosti predstaviti kot žrtve taki ljudje, ki so zasluženo odleteli od moči in oblasti, katero so poprej samo zlorabljali. Tak slučaj smo imeli v Mariboru, ko je »Jutro« predstavilo upokojenega kaznilniškega ravnatelja g. Fischerja kot veliko žrtev režima. Mogoče je ta list zato maskiral g. Fischerja kot žrtev, ker pravih žrtev po navadi ne vidi, sramotno je pa na vsak način, da se vpričo toliko drugih upokojenec, ki so bili v službi priznani in čislani pri višjih in nižjih, baš ta gospod predstavlja kot žrtev, ko že vrabci okrog kaznilnice vedo povedati, kako nepriljubljen je bil navzdol, navzgor ter okrog in okrog. Zloraba naziva »žrtve« in slavospev »Jutro« mu dela slabo uslugo, ker bi se z različni pritožbami lahko še oživele neprijetne zgodbe o njivah itd. Kdor ni žrtev, naj se tudi ne dela ne sam in ne po drugih! Na žrtvi in zaslugah odstavljenega ravnatelja je ravno toliko, kot na zaslugah, blagohotnosti in trpljenju gospoda Juliusa, nekdanj pri Landwehr-Landsturmu.

Glasbena Matica. Pevski odbor Glasbene Matice v Mariboru po zadnjem koncertu prav nič ni prenehal s svojim delom. Nasprotno, pevc se z vso vnemo vadijo za nove nastope, ki jih prireda ta mesec v Ptuj in Ljubljani. Ze prihodnjo nedeljo, dne 9. marca nastopijo v Ptuj za izredno lepim programom. Prijatelji lepega petja iz bližnje in daljne okolice se opozarjajo že danes, da ne pozabijo na prihodnjo nedeljo. Zlasti razni pevski zbori naj bi se polnoštevilno udeležili tega koncerta.

Stanovanjski urad. V zadnjem času se zopet ponavljajo slučaj, da se stranke vselijo v izpraznjena stanovanja brez dovoljenja stanovanjskega oblastva. Stranke se v lastnem interesu opozarjajo, da se izogonev neprilikam, da se v smislu predpisa čl. 14 stanovanjskega pravilnika sme vseliti v izpraznjeno stanovanje samo ona stranka, kateri je bilo tozadevno stanovanje dodeljeno z določbo stanovanjskega oblastva. To veija tudi za hišne posestnike, kateri morajo tudi predati predpisano prošnjo za dodelitev tozadnega izpraznjena stanovanja v njeni lastni hiši, ako žele priti v isto. — Stranka pa, katera se je vselila brez dovoljenja stanovanjskega oblastva, se mora izseliti, ter se taki stranki ne more pod nobenim pogojem dodeliti tozadevno stanovanje, temveč drugemu prosilcu. Poleg tega kaznujejo se tudi hišni posestniki, kateri so dovolili vselitve strank brez dovoljenja stanovanjskega oblastva, ali se sami vselijo v lastno hišo brez predhodnega dovoljenja stanovanjskega oblastva, z denarno kaznijo do 6000 D. Nadalje se stranke opozarjajo, da člani tukajšnjega stanovanjskega oblastva ne sprejemajo prošilce za stanovanje v stanovanjskih zadevah v svojem stanovanju, ter da imajo prošilci za stanovanje v smislu člana 37. stanovanjskega pravilnika v svojih prošnjah, katere se vložijo pri stanovanjskem oblastvu, navesti vse odločilne razloge, iz katerih izhaja potreba stanovanja.

Zadruha krojačev in sorodnih obrtov v Mariboru naznanja, da se bo vršil prikrejovalni tečaj od državno nastavljenega strokovnjaka iz Ljubljane. Člani zadruge, kateri se hočejo tega tečaja za gospode in dame udeležiti, se naj javijo pri načelniku zadruge do 15. marca t. l.

Prosveta.

«Carostelec.» Narodno gledališče nas je presenetilo pretečeni četrtek in petek z opero »Carostelec«, skladatelj K. M. Weber. Ta opera je najpopularnejša med Nemci, ker je skladatelj ubral popolnoma nova pota in s to opero takorekoč šele ustvaril nemško opero, kjer se je do tedaj po Nemškem šopirila največ italijanska in francoska opera. Z opero »Carostelec« pa so dobili Nemci na mah svojo opero, kar se tiče glasbe, kakor tudi vsebine. V tej operi je nanizal skladatelj celo vrsto nesmrtnih melodij, ki tudi danes niso izgubile prav nič na svoji vrednosti. Obiskovalci narodnega gledališča morajo biti hvaležni gledališki upravi, da jim je uredila za mariborske razmere prav lepo uspelo uprizoritev te nesmrtno opere, ki zahteva za dostojno uprizoritev dobrih pevcev in spreten orkester ter dokaj tehničnih sredstev. V posameznosti se ne moremo spuščati, le toliko ugotovimo, da se vsi izvajajoči, igralci kakor godba, pokazali, koliko premore vstrajna in železna volja tudi ob nedostatnih sredstvih. Pl.

Dr. Vinko Sarabon:

Zgodovinske anekdote.

(Dalje).

Angleška dovtipnost.

Neka angleška dama je stanovala sama v majhni hišici. Merala je za ves dan od doma. Odsšla je tako zgodaj, da ni prišel še nobeden od tistih ljudi, ki so sicer nosili pecivo, meso in zelenjavo na dom. Da je ne bi zastoj čakali, je pripela listek na hišna vrata in je napisala nanj: «Me ni doma; prosim, da ne pustite ničesar tukaj.»

Zvečer je prišla domov in je kar gledala. Stanovanje je bilo prazno in čisto izpropano; samo na tleh je bil listek papirja, na njem pa tele besede: «Hvala lepa! Smo Vam ustregli in nismo ničesar tukaj pustili.»

Dobro ohranjen.

Ludovik Börne (1786—1837) je bil nemški pesnik posebne vrste, zbadljiv, nezadovoljen s tedanjimi razidami, prepričan zagovornik prostosti.

Ko je bil star dvajset let, je zašel nekoč v družbo priekajočih se trgovcev, in so tudi njega vpletli v razgovor. Neki že bolj postaren gospod je zagovarjal svoje mnenje zelo trdovratno in z veliko vnemo, Börne mu je pa ugovarjal.

«Kaj, Vi mi ugovarjate», se je zadril trgovec nad Börnejem; «ko sem bil toliko star, kakor ste Vi, sem bil v takih stvareh popoln nevednež.»

«Pa ste se presneto dobro ohranili», se je odrezal Börne.

Take si nas zapustil.

Pred nekaj leti je bil zastopnik Španije na Ruskem neki grof Osuna. Živel je zelo razkošno. Nekoč je postal svojim mlajšim bratom v Madrid fotografijo, kazočega v krasnem plašču iz hermelinovitih koz, ki mu ga je bil podaril car sam; na plašču je bila všita prav tako krasna krona, tudi iz hermelinovitih kozic. Pod fotografijo je zapisal: «Takega me občudujte.» Bratje so šli po sprejemu slike takoj k fotografu, so se dali tam fotografirati v sami sranci in so mu poslali fotografijo v Petrograd. Spodaj so pa napisali:

«Take si nas zapustil.»

Zieten.

Pruski kralj Friderik II (1740—1786) je bil velik zbadljivec. Sedemletna vojska (1756—1763) je sicer spoznala njegov hrbet, zobje so mu izpadli, lasje so mu ostleli ob suhih sencih; a brezobza usta niso mogla mirovati in nikdo ni bil varen pred njimi.

Najbolj priljubljen in najbolj spoštovan njegov general je bil Hans Joachim Zieten (1699—1786). Pišejo tudi Ziethen. Bil je strog, resnično pobožen in je vestno izpolnjeval svoje dolžnosti.

Nekoč je povabil Friderik Zieten na obed. Stari general se je pa z vso spoštljivostjo opravičeli, da ne more priti, ker gre k sv. obhajilu. Prvič potem pa, ko je bil Zieten pri kralju na obedu, ga je posadil Friderik sebi nasproti, ne pa zraven sebe. Ze to je bilo znamenje nemilosti; a kralj je hotel tirati stvar do konca in je v velikansko veselje navzočih razuzdanih svodomiselnikov rekel: «No, Zieten, kako je pa bilo pri sv. obhajilu? Ali ste telo in kri Krustusovo dobro prebavili?»

Razuzdanci so se smejali in so se norčevali. Zieten je pa bil kar nem. Ko se pa smeh le ni hotel poleči, je vstal, se kralju globoko priklonil in je odgovoril. Tih. ker so vsi utihnili, čudeč se njegovemu pogumu, da upa kralju ugovarjati. «Veličanstvo vé, da je danes moja glava ravnotako Vaša, kakor je bila pri Liegnitzu in Forganu — to sta bili dve najslavnejši Zietenovi bitki —. A nad kraljem je On; v katerega verujem, in Njega si ne dam zasmehovati. Ko so Vaši grenadirji na bojnem polju pri Lenthenu v mrzli noči peli pesem: Hvala bod' Gospod' Bogu —, tedaj jim ni noben zasmeh pogasil sovražnega ognja, — češ, takrat so ti bili pobožni vojaki dobri —. Zdi se mi lopovsko, če v sreči zasmehujemo onega, ki nam je pomagal v sili. Tako je, in govoril sem.»

To je bil drzen govor, in tiho je bilo v dvorani, da si slišal tikanje ure. In gledal ga je stari Friderik, in besede «lopovsko» kar ni mogel pogoltniti. In dvignil se je stari Friderik, drugačen, kakor so ga bili navajeni, šepal ob berglji ta k starcu, dal mu desnico, levico mu je pa položil na ramo in rekel: «Srečni Zieten.» Videl je, kako se tekle staremu huzarju solze doli po obleki in dejal je, glasno, da so slišali vsi: «Nikdar več se to ne bo ponovilo.» Pa je pokimal dvorjanom, da so odpuščeni in z roko v roki sta šla s Zietom v njegov zasebni kabinet.

O Frideriku II. in Zieten glej tudi Zgod. anekdote 2. zvezek, str 140: Plemenit zagovor.

Govor odvetnika.

Za učenjaka na Francoskem je največja čast, če ga sprejmejo v akademijo. Leta 1923 so sprejeli v akademijo enega najodličnejših odvetnikov v Parizu, Henri Roberta. O njem pripovedujejo marsikako zanimivo dogodbinco. Ena najbolj zanimivih je tale.

Leta 1890 je zagovarjal moža, ki je bil umoril svojo ženo. Takrat je bil Henri-Robert še mlad in v zagovoru se zelo ognjevit. Na koncu zagovora je zaklical: «Ta mož je svojo ženo oboževal. Le to mu je žal, da je dalje časa živel kakor ona. Hotel je najprvo usmrtiti sebe, potem pa njo . . .» Seveda se je smejala, porotniki so bili dobre volje, in je dobil morilec prav majhno kazen.

(Dalje prihodnjic).

NAROČNINA «STRAŽE» ZA L. 1924.

«Straža» stane celo leto	80 Din.
pol leta	46 Din.
četrt leta	20 Din.
mesečno	7 Din.

Naročnina se naj pošlje na upravništvo «Straže» v Mariboru. Najboljše je, da se vsak posluži položnice.

Oglasne zadeve opravlja samo upravništvo lista. — Na vprašanja brez priloženih znamk za odgovor upravništvo ne odgovarja.

Velika izbira sukna za ženske in neveste, tiskovine, platna vseh vrst itd. se dobi po znižanih cenah pri J. Trpin, Maribor, Glavni trg 17. 49 10—1

Premog, iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1-1. 107

«Babilonska uganka» kmalo, znanjka! Zdaj se dobi še v vseh knjigarnah.

Za dolge in puste zimske večere kupujte knjig: „Cirilove knjižnice“ Dosedaj izšlo 7 knjig Dobite jih po zelo nizki ceni v prodajalni **TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU**

Prva livarna zvonov v Mariboru,

ki je v popolnem obratu.

INŽ. I. & H. BÜHL MARIBOR
Motherjeva ulica 15.

Ustanovljeno od Joh. Denzel okoli leta 1800.

Najboljši material.

Najnižje cene!

Dosedaj po vojni nad 100.000 kg izdelovanih.

Mnogo priznanj!

Obiščite novo tovarno v

Melju, Motherjeva ulica št. 15

in prepričate se o kakovosti naših izdelkov!

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vliho, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter.

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovaškimi odpadki in vlitino.

Širite „Stražo“!

Halo! Halo!

Vedite, da kupite razno manufakturno in razno drugo blago, kakor tudi volnena in svilna mlinska sita najceneje v trgovini

MARTIN SUMER, Konjice, Slovenija. 737 50—1

Dežne ponjave

za vozove in konje, gamaše, nahrbtnike, potne kovčke in torbice,

gonilne jermene

v vseh širinah i. t. d. priporoča

Ivan Kravos, Maribor

Aleksandrova cesta 18
Slomškov trg 6.

Polenovke

suhe in namočene, lečo, grah, slive, orehe, najfinejšo banatsko moko, različno špecijsko blago, garantirano plombirano seme štajerske in lucerne detelje, krmne pese, travno seme vseh vrst cvetlično in zelenjadno po najnižjih cenah priporoča

Ivan Sirk

MARIBOR Glavni trg. MARIBOR

Klobuke

perilo

čevlje

dežne plašče, dežnike, nogavice, kravate itd. kupite najceneje pri

Jakobu Lah, Maribor, Glavni trg 2.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za gostelje

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE.

a) Za otroke:	Kvišku srca Pesmarica (zl. obr.), 15 D.
Kvišku srca, 35, 36, 47 D.	Premišljevanja za celo leto I. in II. del, 32 D.
Rajski glasovi, 58, 62 D.	Družba vednega češčenja. Dve molitveni uri, 3 D.
Prijatelj otroški, 7.50, 8.50 D.	Kratko navodilo za pobožnost M. B. Kraljice src, 6 D.
b) Za odrasle:	Vir življenja, 29, 41 D.
Bogomila, 22, 25 D.	Bog med nami, 20 D.
Pobožni kristjan, 15 D.	Večno življenje (rdeča obreza) 24 D, (zlata obreza) 33 D.
Ceščena Marija, 47, 52 D.	Nebeška hrana I. in II. del, 20 in 41 D.
Nebesa naš Dom 68, 80, 90 D.	Priprava na smrt, 29 D.
Venec pobožnih molitev, 40 D.	
Venec pobožnih pesem, 15 D.	
Sv. Pismo, Evangeliji in Dejanja apostolov 12 D.	

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija). Telefon interurban: Podnart 2. Brzobjavke: Zadruga Kropa.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice, žebli za ladje, črni ali pocinkani, žebli za zgradbe, les i. t. d., žebli za čevlje. Spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuke za podoba, zid. cavi, žlebe i. t. d. Vjaki z maticami. Podložne pločice. Maticice. Zakovice za tenderje, kotle, sode, mostove, pločeno, kol. sa itd. Vijačni čepi. Verige.

Vsi v našo stroko spadajoč železni izdelki po vzorcih in rabah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago!

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižico in v tekočem računu.

Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.